

พุทธจริยศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

**The Buddhist Ethics for Prevention and Resolution of
The Drug Problem of the Community in KhonKaen Province**

จรัส ลีกา¹,
พระนรินทร์ साไชยันต์², พระอ่อน ระหุง³
พระมหาวันดี ปะวะเส⁴, พระมหาใจสิงห์ เกื่อนศรี⁵ และ สุพจน์ แก้วไพฑูรย์⁶
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด^{4,5}
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่⁶

**Jaras Leeka¹,
Phra Narin Sachaiyan², Phra Aon Rahung³,
Phramaha Wandee Pawase⁴, Phramaha Jaising Thaunsri⁵
and Supot Kaewphaitoon⁶**

Mahachulalongkornrajavidyalaya University KhonKaen Campus, Thailand^{1,2,3}
Mahamakut Buddhist University Roi-Et Campus, Thailand^{4,5}
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phrae Campus, Thailand⁶
Corresponding Author, E-mail: jarasleeka@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเป็น

* วันที่รับบทความ: 28 มกราคม 2562; วันที่แก้ไขบทความ 13 มีนาคม 2562; วันที่ตอบรับบทความ: 22 มีนาคม 2562
Received: January 28, 2019; Revised: March 19, 2019; Accepted: March 22, 2019

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามหลักอุปนัยวิธี (Inductive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนใน 3 ชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนวัดดู่ตำราม เขต 3 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) ชุมชนหนองกุงธาร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 3) ชุมชนเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีสาเหตุมาจาก 1) สาเหตุจากความคึกคะนองและการอยากรู้อยากลอง 2) ด้านการคบเพื่อน 3) ด้านครอบครัว 4) ด้านสภาพแวดล้อม

2. การแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของ 3 ชุมชน มีการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ทั้ง ทำให้เห็นถึงกระบวนการในการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชน ดังนี้ 1) หลักอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) 2) พรหมวิหารธรรม 4 (เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา)

3. เกณฑ์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดใน 3 ชุมชน มีปัจจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อวิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในแต่ละชุมชน ได้ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตนโดยใช้วิธีการแบบวิถีวัฒนธรรมของชุมชน และวิธีการของนิติรัฐเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชน ซึ่งสังเคราะห์ได้ 7 มาตรการ ดังนี้ 1) การรณรงค์ให้ความรู้ 2) การใช้มาตรการทางกฎหมาย 3) การใช้วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในชุมชน 4) การบำบัดและการส่งเสริมอาชีพ 5) การประชุมเพื่อหาข้อตกลงชุมชน 6) การสร้างเครือข่ายแบบพหุภาคี 7) การใช้หลักพุทธธรรม

คำสำคัญ: พุทธจริยศาสตร์; การป้องกันปัญหา; การแก้ไขปัญหา; ยาเสพติด

Abstract

The research entitle The Buddhist Ethics for prevention and resolution of The drug problem of the community in KhonKaen province. with research objectives were 1) To study the causes of drug addiction in Khon Kaen. 2) To study the application of Buddhist ethics for solving and preventionthe drug problem of community in Khon Kaen. This research is the qualitative research methodology and the data were descriptively analyzed by the inductive analysis method.

The research results were as follows:

1) Causes of drug addiction in 3 communities: (1) Wat Wutaram community 3, Muang district, Khon Kaen (2) Nong Kung Thanasan community, Phu Wiang district, Khon Kaen province (3) Pueai Noi community, Pueai Noi district, Khon Kaen province 1) Cause of pride and curiosity 2) Friends of friends 3) Family 4) Environment

2). Modification and prevention of narcotic problems in the three communities has led to the application of the Buddhist ethics to the process of bringing the Buddhist ethics to be used as a benchmark for solving and preventing drug problems Community is (1)The Four Noble Truths, (2) Brahnavihara

3) Criteria for tackling narcotic addiction in the three communities are multicultural factors that are important variables for drug problem solving. The community uses a method that is appropriate to their space context, using a community-based approach. And the method of state law is the standard for solving and preventing drug problems of the community. The synthesis has 7 measures are 1). Awareness Campaign 2). The use of legal measures. 3). The use of culture and wisdom in the community 4). Occupational Therapy and Care 5). Meetings for Community Agreements 6). Multilateral Network 7). The use of Buddhist principles.

Keywords: Buddhist Ethics; Problem Prevention; Problem Solving; Drugs

บทนำ

ด้วยสภาพปัญหายาเสพติดที่ส่งผลให้มีผู้ได้รับความเดือดร้อนทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นจำนวนมาก ทำให้นานาประเทศพยายามร่วมมือกันเพื่อหาทางหยุดยั้งปัญหา ยาเสพติด จนกระทั่งที่ประชุมระหว่างประเทศว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิดและการลักลอบใช้ยาเสพติด (International Conference on Drug Abuse and Illicit Trafficking : ICDAIT) ได้มีมติให้เสนอสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ขอให้กำหนดวันที่ 26 มิถุนายนของทุกปีเป็น “วันต่อต้านยาเสพติดโลก” เพื่อให้ประชาชนทั่วโลกได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของปัญหา ยาเสพติด

ปัจจุบันสถานการณ์ยาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญ และมีแนวโน้มที่จะขยายตัวมีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเข้าไปใช้ยาเสพติดได้ง่าย ยุทธศาสตร์ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ. 2558 - 2562 จึงมุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ดังนั้น การที่จะให้เยาวชนไม่หันไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด จึงต้องสร้างภูมิคุ้มกันโดยการปลูกฝังเยาวชนให้เกิด

การคิดดี ทำความดี และในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระชนมายุ ครบ 5 รอบ 2 เมษายน 2558 ประกอบกับในวันที่ 26 มิถุนายนของทุกปี เป็นวันต่อต้านยาเสพติดโลก สำนักงาน ป.ป.ส. จึงกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม ภายใต้กรอบแนวคิด ที่ว่า “คิดดี ทำดี ต่อต้านยาเสพติด” เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (National Geographic, 2015 : 1)

จะเห็นได้ว่าการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสังคมปัจจุบันสร้างปัญหาต่อการพัฒนาประเทศชาติทำให้ประเทศชาติต้องเสียงบประมาณในการแก้ไขและป้องกันโดยการประกาศเป็นวาระแห่งชาติโดยกำหนดให้หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน ถือเป็นการกิจหลักเน้นปฏิบัติการ 3 ด้าน ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม และการบำบัดรักษา และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นต้องเกิดขึ้นจากการระดมความคิดของคนในชุมชนจนกลายเป็นข้อตกลงของชุมชนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ของชุมชนโดยให้มีการประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการสื่อสารผ่านป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษภัยของยาเสพติดผ่านเสียงตามสายและวิทยุของชุมชน โดยมีการสร้างกระบวนการเพื่อการสืบค้นประวัติและคัดกรองผู้ติดยาเสพติด และการสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อการบำบัดผู้ติดยาเสพติดโดยการสนับสนุนให้ความรู้และอาชีพให้หลังจากการได้รับการบำบัดแล้ว

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนงานเช่นบ้าน วัด โรงเรียน เป็นภาคีเพื่อทำงานร่วมกันโดย

- 1) การสำรวจและตรวจสอบความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมชุมชน รวมถึงอาชีพหลักของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสืบค้นปัญหายาเสพติดและมีการคัดแยกผู้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- 2) การประชุมผู้นำชุมชนเพื่อหาแนวทางแนวทางการป้องกันยาเสพติดและหามาตรการเพื่อรองรับครอบครัวที่มีผู้ติดยาเสพติด และ
- 3) การประกาศเป็นข้อตกลงของชุมชนหรือวาระของหมู่บ้าน เพื่อใช้มาตรการหรือกติกาในการรักษาชุมชนให้เข้มแข็งและห่างไกลยาเสพติด โดยใช้หลักพุทธจริยศาสตร์มาประยุกต์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกับนโยบายภาครัฐเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการแก้ไขปัญหายาโดยยึดหลักอริยสัจ 4 เพื่อเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหายาเสพติด ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้ 1) ทุกข์ กำหนดปัญหา (Case) 2) สมุทัยหาสาเหตุของปัญหา (Cause) 3) นิโรธวิธีแก้ปัญหายา (Clear) และ 4) มรรคลงมือแก้ปัญหายา (Crack) (Jaras Leeka, et al., 2017 : 29-35)

จังหวัดขอนแก่นเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนโดยการใช้วิธีการทางพุทธจริยศาสตร์นั้นคือการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนด้วยวิธีการบำบัดทางกายและใจควบคู่กันไปโดยทางกายจะได้รับการบำบัดด้วยเวชวิธีจากสาธารณสุขตำบล/อำเภอ และการออกกำลังกายและฝึกวิชาชีพส่วนด้านจิตใจก็มีการให้ความรู้ทั้งที่เป็นความรู้ทางโลกคือความรู้สำหรับการประกอบอาชีพที่สุจริตหลังจากเลิกจากยาเสพติดและในขณะเดียวกันก็สอนหลักธรรมตามแนวพุทธจริยศาสตร์ในทางพระพุทธศาสนาให้รู้สำนึกในคุณของชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และกตัญญูต่อบุคคลที่มีพระคุณต่อตนเองเพื่อไม่ให้ผู้ที่เลิกจากยาเสพติดแล้วหวนกลับคืนไปเสพยาอีก ส่วนบุคคลและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดจะมีรูปแบบในการปกป้องกันด้วยหลักพระพุทธจริยศาสตร์ไว้อย่างชัดเจนและเห็นเป็นเชิงประจักษ์ว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นมาจากสาเหตุอะไรบ้างและจะนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นได้จริงหรือไม่ รวมถึงจะพัฒนาให้เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นได้อย่างไร

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวมาทั้งหมดนี้จำมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการค้นหาสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขด้วยการใช้กระบวนการทางการวิจัยเพื่อสืบค้นทางความจริงและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้อย่างเป็นรูปธรรมผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นโดยใช้หลักพุทธจริยศาสตร์เพื่อเป็นการรณรงค์การป้องกันและการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นข่าวสารข้อมูลให้กับชุมชนสถาบันครอบครัวสถาบันโรงเรียนและสถาบันศาสนาและเมื่องานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์แล้วจะทำให้ได้ข้อตกลงของชุมชนที่จะเป็นข้อปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อศึกษาการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งวิจัยเรื่องพุทธรจยศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น โดยกำหนดขั้นตอนไว้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับหลักพุทธรจยศาสตร์ และการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดแล้วนำข้อมูลที่ได้จากทั้งสองด้านมาวิเคราะห์สังเคราะห์จนได้องค์ความรู้ในการสร้างเกณฑ์มาตรฐานในการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดโดยมีหลักพุทธรจยศาสตร์เป็นฐาน จากนั้นจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเรื่อง พุทธรจยศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. คัดเลือกชุมชนและกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย
1) ชุมชนวัดจุฬาราม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 รูป/คน 2) ชุมชนหนองกง ธารสาร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 รูป/คน 3) ชุมชนเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 รูป/คน รวม 60 รูป/คน

2. ผู้วิจัยนัดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 60 รูป/คน มาให้ข้อมูล

3. จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ชุมชน ละ 1 ครั้ง เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข

4. การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นและได้ผ่านตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้ว เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นที่ยังใคร่บถวนและชัดเจน

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ การสังเกตการณ์ การสนทนากลุ่มย่อย การจดบันทึก โดยการเสนอข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์ ด้วยการตีความ การแปลความ และการจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาวิธี (Descriptive Ananlysis) ตามหลักการของอุปนัยวิธี (Inductive Method) โดยยึดวัตถุประสงค์ของการ

วิจัยเป็นแนววิเคราะห์เพื่อนำเสนอข้อเท็จจริงที่ได้จากการวิจัยโดยกำหนดการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

- 1) จัดหมวดหมู่ข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้มาทั้งหมด
- 2) แยกแยะข้อมูลในด้านต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นระบบ
- 3) เปรียบเทียบข้อมูล ลักษณะที่เหมือนกันและแตกต่างกัน
- 4) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามหลักอุปนัยวิธีโดยวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นด้วยหลักพุทธจริยศาสตร์
- 5) สรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. สาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนใน 3 ชุมชน ประกอบด้วย 1) ชุมชนวัดจุฬาราม เขต 3 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 2) ชุมชนหนองกุงชนสาร อำเภอ ภูเวียง จังหวัดขอนแก่น 3) ชุมชนเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า มีสาเหตุมาจาก 1. สาเหตุจากความคึกคะนองและการอยากรู้อยากลอง 2. ด้านการคบเพื่อน 3. ด้านครอบครัว 4. ด้านสภาพแวดล้อม

2. การแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของ 3 ชุมชน มีการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ทั้ง ทำให้เห็นถึงกระบวนการในการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชน ดังนี้ 1) หลักอริยสัจ 4 (ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค) 2) พรหมวิหารธรรม 4 (เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา)

3. เกณฑ์ในการแก้ไขปัญหาเสพติดใน 3 ชุมชน มีปัจจัยเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นตัวแปรที่สำคัญต่อวิธีการแก้ไขปัญหาเสพติด ในแต่ละชุมชนได้ใช้วิธีการที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ของตนโดยใช้วิธีการแบบวิถีวัฒนธรรมของชุมชน และวิธีการของนิติรัฐเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชน ซึ่งสังเคราะห์ได้ 7 มาตรการ ดังนี้ 1) การรณรงค์ให้ความรู้ 2) การใช้มาตรการทางกฎหมาย

3) การใช้วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในชุมชน 4) การบำบัดและการส่งเสริมอาชีพ 5) การประชุมเพื่อหาข้อตกลงชุมชน 6) การสร้างเครือข่ายแบบพหุภาคี 7) การใช้หลักพุทธธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่องพุทธจริยศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้พบเห็นประเด็นที่น่าสนใจ จึงได้นำประเด็นเหล่านั้นมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น สาเหตุของปัญหาการติดยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) สาเหตุจากความคิดคะนองและการอยากรู้อยากลอง 2) ด้านการคบเพื่อน 3) ด้านครอบครัว 4) ด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งในสาเหตุทั้ง 4 นี้ ถือเป็นสาเหตุหลักที่มีข้อบ่งชี้ภัยร้ายอีกหลายประการยิ่งสังคมมีความเจริญและความหลากหลายทางวัฒนธรรมยิ่งเป็นปัจจัยส่งผลต่อการป้องกันและแก้ปัญหามากเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Uthai Kamolasil, et al., 2013 : 59-71) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองพอก ปีการศึกษา 2556 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเกิดจากความต้องการทดลองของเด็ก ผู้ปกครองไม่ยอมรับความจริงที่ลูกของตนติดยาเสพติด พฤติกรรมการขบถเลียนแบบดาราหรือสื่อตามโฆษณาต่างๆ การคบเพื่อน ปัญหาความแตกแยกของครอบครัว การถูกหลอกลวง สภาพแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจในครอบครัวทำให้พ่อแม่ไม่มีเวลาดูแลลูก ยุทธศาสตร์ในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด ประกอบด้วยแนวทาง คือ 1) การป้องกัน 2) การปราบปราม และ 3) การบำบัดดูแลและช่วยเหลือ

2. การนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น การนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น ผลจากการสนทนากลุ่มทั้ง 3 ชุมชน ทำให้เห็นถึงกระบวนการในการนำหลักพุทธจริยศาสตร์ประกอบด้วย อริยสัจ 4 และพรหมวิหาร 4 ไปปรับใช้เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนของตนซึ่งสอดคล้องกับ บุญเพ็ง หงษา Boonpeng Hongsha, (2015 : 59) ได้ทำการวิจัยเรื่องการประยุกต์พุทธธรรมในหลักสูตร

ค่ายผู้นำเยาวชนต่อต้านยาเสพติดของกองทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า หลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา สามารถปรับประยุกต์ใช้ได้ในทุกกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาปรับใช้ในกิจกรรมต่างๆ มีความเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม การมีกัลยาณมิตร การให้ทาน การรักษาศีล และการเจริญภาวนาว่าเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้ลด ละ เลิกยาเสพติดได้ ทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังมีความเห็นต่อกระบวนการอริยสัจสี่ว่า ปัญหาทุกปัญหามีสาเหตุและถ้าทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันเป็นพลังแผ่นดินก็จะมีแนวทางในการแก้ปัญหาทุกปัญหาได้

3. การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น เกณฑ์มาตรฐานในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น 7 มาตรการ ดังนี้ 1) การรณรงค์ให้ความรู้ 2) การใช้มาตรการทางกฎหมาย 3) การใช้วิถีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาในชุมชน 4) การบำบัดและการส่งเสริมอาชีพ 5) การประชุมเพื่อหาข้อตกลงชุมชน 6) การสร้างเครือข่ายแบบพหุภาคี 7) การใช้หลักพุทธธรรม โดยการนำเกณฑ์ที่ได้สังเคราะห์นี้กลับไปเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของตนต่อไปซึ่งสอดคล้องกับ Rungtip Krahan and Bunchon Krahan, (2013 : 48) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธธรรมในหมู่บ้านป่าไผ่ ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการดำเนินงานการประสานภาคีภาคส่วน และกระบวนการติดตามผลการดำเนินงาน กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย 1) การสร้างสำนึกและการมีส่วนร่วม โดยการร่วมคิด ร่วมค้นหาสถานการณ์ สาเหตุของปัญหาและวิธีการป้องกันแก้ไขผ่านกลไกการจัดประชุมประชาคม 2) การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) การใช้มาตรการทางสังคม 4) การปรับใช้ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น 5) การให้การศึกษาเรียนรู้ 6) การสร้างเยาวชนแกนนำรุ่นใหม่ 7) การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและนอกชุมชน 8) การบูรณาการสู่สถานศึกษา 9) การฟื้นฟูบำบัด 10) ระบบอาสาสมัครชุมชน 11) การใช้มาตรการทางกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ในการวิจัยเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายสำหรับวัด บ้าน และโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

- 1) การนำเสนอสาเหตุของการติดยาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นที่ค้นพบบรรจุเป็นแผนเพื่อการป้องกันและบำบัดยาเสพติดในชุมชนจังหวัดขอนแก่น
- 2) การนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปปรับใช้ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น
- 3) นำผลของวิจัยที่ค้นพบเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาการแก้ไขและการป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่น

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการวิจัยเรื่องพุทธจริยศาสตร์เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนในจังหวัดขอนแก่นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนประกอบด้วยวัด บ้าน และโรงเรียน มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน และการสร้างเครือข่ายในระบบพหุภาคี
- 2) ควรมีการส่งเสริมให้พระสงฆ์ ชุมชน และองค์กรภาครัฐในภาคอีสานได้มีส่วนร่วมในการสร้างชุมชนปลอดยาเสพติดและชุมชนอุดมปัญญา
- 3) ควรมีการสังเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานในการจัดการปัญหายาเสพติดที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปปรับใช้เป็นต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนเสี่ยงในภาคอีสาน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรจะทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการทำความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนภาคอีสานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- 2) ควรทำวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนภาคอีสานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3) ควรทำวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนภาคอีสาน

องค์ความรู้ใหม่

จากการลงพื้นที่และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจาก 3 ชุมชนมาทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

1. ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนทำให้รู้ถึงวิธีแก้ไขปัญหของชุมชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง ดังต่อไปนี้ 1) ขนาดของพื้นที่ชุมชน 2) จำนวนประชากรของชุมชน 3) ชุมชนเมืองและชุมชนในชนบท 4) สภาพแวดล้อมของชุมชน 5) ความเป็นชุมชนที่มีพหุวัฒนธรรม จากความหลากหลายของปัญหาใน 3 ชุมชน ทั้ง 5 ประการนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ความยุ่งยากในการทำงานของผู้รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเสพติดของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนเมืองที่มีประชากรมาอยู่อาศัยที่ไม่ใช่กลุ่มปฐมภูมิเดิมแต่เป็นกลุ่มคนที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นเพื่อประกอบอาชีพ และชุมชนที่มีพื้นที่ติดกับโรงงานอุตสาหกรรมยิ่งมีความหลากหลายและความซับซ้อนของปัญหามากขึ้น แต่ปัญหาต่างๆ เหล่านั้นก็ได้รับการแก้ไขด้วยกระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือของชุมชนได้ด้วยดี

2. ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติดของชุมชนที่ได้ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพใน 3 ชุมชน สรุปได้ดังนี้ 1) ชุมชนวัดจุฬารามเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นมีเกณฑ์ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติด จำนวน 9 ข้อ 2) ชุมชนหนองกุงธนสาร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น มีเกณฑ์ในการแก้ไขและการป้องกันปัญหาเสพติด จำนวน 9 ข้อ และ 3) ชุมชนเปือยน้อย อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น มีเกณฑ์ในการแก้ไข และการป้องกันปัญหาเสพติด จำนวน 9 ข้อ จะเห็นได้ว่าทั้ง 3 ชุมชนการมีเกณฑ์ในการแก้ไขปัญหายาเสพติด 9 ขั้นตอนเหมือนกัน ในเรื่องนี้ผู้วิจัยมีทัศนะว่า ทั้ง 3 ชุมชนมีความเชื่อในเรื่องของตัวเลขที่มีความหมายเป็นความก้าวหน้าและความเป็นสิริมงคลเมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน ก็จะประสบกับความเจริญรุ่งเรือง โดยคิดว่าจะนำความเป็นสิริมงคลมาให้ออกให้เกิดสิ่งที่ดีงามในชุมชน และจากความเชื่อนี้ยังได้ผูกโยงไปถึงความหมายที่เป็นโลกุตระธรรม 9 ที่ประกอบด้วย มรรค 4 ผล 4 นิพพาน 1 ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดตามความเชื่อของพุทธศาสนา การนำเกณฑ์ 9 ข้อ ในการแก้ไขปัญหายาเสพ

ติดตามใช้ทั้ง 3 ชุมชน คงไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่คงได้มาจากฐานคิดที่มีความเชื่อมโยงกับหลักธรรมในทางพุทธศาสนา และเชื่อว่าความเป็นศิริมงคลนี้จะนำพาการแก้ไขปัญหาในชุมชนให้หมดไป สังคมและชุมชนจะสงบร่มเย็น

3. ในการแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดในชุมชนแม้ว่าจะมีการอาศัยความร่วมมือของหลายฝ่ายทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคพลเมืองหรือภาคประชาชน ในการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดของชุมชนหรืออาศัยมาตรการที่เป็นเกณฑ์ที่แต่ละชุมชนกำหนดขึ้นอาจได้ผลในการแก้ปัญหาในระดับที่น่าพอใจระดับหนึ่งแต่โดยความเป็นจริงปัญหายาเสพติดที่ปรากฏในสังคมปัจจุบันยิ่งปราบยิ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นประหนึ่งเป็นปัญหาของคู่กับสังคม แต่ถ้ามีการสร้างสังคมให้เข้มแข็งและอยู่เหนือสถานการณ์โดยวิธีการสร้างความเข้มแข็งทางใจหรือวัคซีนใจให้กับคนในชุมชนโดยการให้ความรู้ และหลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้มแข็งมีสติและสัจจะเป็นตัวกำกับไม่ให้หลงไหลและติดในวังวนหรือวงจรอุบาทว์ของยาเสพติด แม้ว่ายาเสพติดจะมีอยู่ในสังคมหรือชุมชนอย่างไรถ้าคนในชุมชนมีจิตใจเข้มแข็งแล้วยาเสพติดก็จะหายไปจากสังคมและชุมชนในที่สุด เป็นการดำเนินชีวิตที่อยู่เหนือปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสง่างาม

References

- Boonpeng Hongsa. (2 0 1 5). The Application of the Buddhamma to the Curriculum of the Youth Leadership Anti-Narcotics Camp, Royal Thai Air Force. Graduate School: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Jaras Leeka, et al. (2 0 1 7). The Model and Process to Create Strength of Villages Monasteries Schools on the Problems Addictive Drug Tackling, a According to Buddhism in the Northeastern Region, Dhammathas Academic Journal, 17(2), 29-35.
- National Geographic. (2015). War on Drugs. Online. Retrieved November 3, 2018. from: <https://www.voicetv.co.th/read/224157>
- Rungtip Krahan and Bunchon Krahan. (2013). The Process of Protection and Solution of Narcotics Problem with the Principle of Buddhaddhamma in Pa Phai Village, Mae Pong, Doi Saket District, Chiang Mai. Research Report. College: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiangmai Campus.

Uthai Kamolasil, et al. (2017). The Process of Strategic Management for Preventing the Epidemic of Addictive Substance in Non-formal and Informal Education Center, Nongpog District, 2013 Academic Year, Dhammathas Academic Journal, 17(1), 59-71.